

Tjädevägen

Bakgrund

I början av 1960-talet projekterades Tjädevägen i sydvästra Mosstorp. Den nya bebyggelsen fick en helt annan karaktär än övriga stadsdelen och blev en del av det moderna Lidingö. Här uppfördes villor som i stort representerade en mer burgen och exklusiv villabebyggelse än det övriga Mosstorp. Bland byggherrarna fanns exempelvis advokater, direktörer och högre ingenjörer.

Villorna byggdes mellan åren 1961 och 1968 och de flesta är arkitektritade. Ett par villor är producerade vid typhusfabriker, men tillhör då det mer exklusiva utbud som också fanns och som anpassades efter beställarens önskemål.

Beskrivning av området

Kulturmiljön omfattar cirka 20 villor från 1960-talet kring Tjädevägen i kvarteren Morkullan, Rapphönan och Ripan. Gatan löper till stor del uppe på ett bergskrön med markerade sluttningar. Flera av villorna är souterrängvillor som anpassats till nivåskillnaderna i terrängen på bergskrön och sluttningar.

Överhuvudtaget präglas flertalet villor av en god terränganpassning trots att husvolymen kan vara stor. Flertalet ligger med ena långsidan mot gatan och har inbyggt garage. Kulturmiljön får en särskild karaktär genom villornas variation i uttryck men ändå med likartade volymer och material.

Tjädevägen vid kvarteret Ripan där bebyggelsen domineras av rött fasadtegel.

Beskrivning av bebyggelsen

Kvarteret Ripan på gatans nordöstra sida har flera exempel på arkitekturtrade villor, samtliga i rött fasadtegel. Villorna har långsgående fönsterband och stora fönsterpartier som optimerar ljusinsläppet.

Morkullan 7 är den mest elegant utformade av de villor i ljus mexisten som finns i kvarteret Morkullan och Rapphönan. Här kontrasteras bröstningar, entréparti och garageportar i mörkt trä mot den ljusa fasaden.

I området i övrigt dominerar annars ljusare trä till entrédörrar, portar och sidoljus. Långa smala horisontella fönsterband bryts av mot stora fönsterpartier. Användningen av ädelträ såsom ibland teak till fönsterpartier och kopparplåt till takfot och taklister är utmärkande för hela villaområdet. Överlag har stor omsorg och noggrannhet visats både helhet och fasaddetaljer, inte minst användningen av äkta material, vilket gäller det stora flertalet villor i området.

Endast några få villor har genomgått förändringar på senare år. 1960-talsbebyggelsen vid Tjädevägen är idag exteriört ovanligt intakt.

Helhetsintrycket av 1960-tal präglas i hög grad även av de uppvuxna trädgårdstomterna, ofta med en kvarvarande karaktär av strikt 1960-tal, men idag betydligt mer uppmjukad. Gräsytor, berberis, tujor och formklippta buskar blandas med rhododendron, syrener, rosor och andra blommande buskar, samt planteringar och ofta låga lövträd i förgårdarna framför husen. Låga stödmurar i tuktad sten eller formgjuten betong avgränsar tomterna liksom låga trästaket och klippta häckar.

Lidingös kanske främsta exempel på mer exklusivt utformade sena 1960-talsvillor i ljus kalksandsten, mexisten, är de fåtal villor som ligger i kvarteren Morkullan och Rapphönan. På bilden Morkullan 7.

Sammanfattande värdering

Tjädevägen utgör en särskilt värdefull kulturmiljö som exempel på ett mer burget och exklusivt svenskt villabyggande från 1960-talet. Här dominerar arkitektritade villor av Lidingös mest välrenommerade arkitekter.

Villamiljön representerar en 1960-talsmodernism som fortfarande är mycket välbevarad såväl som helhet som i de enskilda villorna. Tjädevägen är en konsekvent och elegant genomförd svensk villaarkitektur med hög kvalitet i helhet, delar och detaljer.

Kulturmiljön innefattas av den stora kulturhistoriskt värdefulla miljön Mosstorp i "Lidingö - Kulturhistoriska miljöer" (1990).

Karaktärsdrag

- Välbevarad sammanhållen villamiljö med fristående villor från 1960-talet med ovanligt intakta exteriörer och påkostade material.
- God landskapsanpassning till bergskrän med markerade sluttningar, även för villor med stora husvolymer.
- Rött fasadtegel samt ett fåtal fasader i ljus mexisten.
- Entrédörrar, portar med sidoljus och fönsterpartier i ädelträ.
- Horisontella fönsterband och stora vertikala fönsterpartier.
- Kopparplåt på takfot och taklister.
- Flacka och platta tak belagda med främst skiffer och papp.
- Uppvuxna trädgårdstomter med stark 1960-talsprägel i form av planteringar och låga lövträd på förgårdarna, låga murar och stödmurar i tuktad sten samt trästaket och klippta häckar.

Råd och riktlinjer

Förutom vad som anges i Lidingös kulturmiljöprogram Del 1 gällande vård och underhåll av byggnader ges följande råd:

- Byggnadernas ursprungliga arkitektoniska uttryck och volymer bör bevaras och vara vägledande vid underhållsarbeten, tidstypiska material och byggnadsdetaljer bör bevaras och i första hand renoveras med traditionella material och metoder.
- Ursprungliga delar och detaljer som fasader i rött tegel och ljus mexisten, kopparplåt på takfot och taklister, flacka och platta tak belagda med skiffer alt. papp bör bevaras.
- Ursprungliga entrédörrar med sidoljus och fönster i ädelträ placerade i horisontala fönsterband bevaras och underhålls med traditionella material och metoder.
- Garage med fasader i tegel och garageportar i mörkt trä bör bevaras.
- Uppvuxna villatomter med stark 1960-talsprägel i form av planteringar och låga lövträd på förgårdar, låga murar och stödmurar i tuktad sten samt trästaket och klippta häckar bör bevaras. Äldre träd bör inte fällas om det inte är nödvändigt av naturvårdsskäl. Ev träd som måste tas ned bör ersättas.
- Markförändringar som fyllning, schaktning och sprängning bör undvikas.
- Miljön som helhet är känslig för förändringar och antikvarisk sakkunnig bör medverka vid ändringar som påverkar det kulturhistoriska värdet.